

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep 0030 Oslo

Felles høringsuttalelse fra Bokhandlerforeningen, Samskipnadsrådet i Norge og Norsk studentorganisasjon (NSO) til høring om Lov om omsetning av bøker (Boklov)

Deres ref: 2013/0053
Vi viser til høringsbrev av 1.2.2013

Studenter, bokhandlere og samskipnader avgir felles høringsuttalelse knyttet til regulering av fagbøker i den foreslåtte bokloven. Vi samles om en felles uttalelse for å understreke at fastprisen på fagbøker er et viktig språk- og litteraturpolitisk virkemiddel.

Vi er glade for at Kulturdepartementet har sett viktigheten av at også fagbøker skal være en del av fastprisreguleringen i Norge. Vi støtter forslaget om å lovfeste fastpris som virkemiddel.

Gjennom faste priser på fagbøker sikres en aktiv fagbokproduksjon på norsk som igjen bidrar til språkbevaring, bedre læringseffekt og generelt til høyere kvalitet i utdanningen ved lavere og høyere grad. En lov som ivaretar dette vil også være et verktøy for å utvikle gode fagmiljøer rundt bokhandlere, utvikle norsk som akademisk fagspråk og sikre at små fag får et godt litteraturtilbud på norsk.

Norsk må styrkes og videreutvikles som akademisk fagspråk. Særlig i grunnutdanningene er tilgangen til norsk pensumlitteratur viktig for å utvikle en fagterminologi og fagforståelse for studentene. Fastpris på fagbøker er også viktig for campusbokhandlerne. Campusbokhandlerne er viktige for å gi god informasjon og veiledning for studentene. De forplikter seg til å levere bøkene foreleserne setter opp på pensum og er dermed essensielle for å sikre tilgangen på gode fagbøker. Valg av pensum må skje ut fra en vurdering av kvalitet og aktualitet, ikke ut fra manglende bredde i litteraturtilbudet eller av økonomiske hensyn.

Campusbokhandlerne er garantistene for leveranse av pensum på smale og brede fag. Disse er under stort press og konkurranse. Det er avgjørende for fortsatt tilgjengelig smal litteratur at aktørene oppnår en viss forutsigbarhet i markedet som bl.a. fastpris vil medføre. Studentbokhandlerne skiller seg fra den øvrige bokhandlerbransjen ved bokgruppens andel av omsetning. En ordinær bokhandel har om lag 70-95 prosent av sin omsetning i bokgruppe 3-5, har campusbokhandleren tilsvarende omsetning fra gruppe 2. For at campusbokhandlere kan levere på smale titler til studenter på smale fag, er studentbokhandlerne avhengige av en viss regulering.

Konkurransetilsynet har tidligere pekt på at fagbokmarkedet er nært beslektet med skolebokmarkedet og bør avreguleres. Dette er feil, og vi peker på grunnleggende forskjeller mellom de to markedene. Skolebokmarkedet er kjennetegnet ved få titler og høye opplag på mellom 8.000 og 15.000 bøker. Det er kommuner og fylkeskommuner som står for innkjøpene. Fagbokmarkedet henvender seg direkte til leserne, som er studentene. Opplagene er sjelden over 1.200 bøker og da trykkes det for tre år av gangen. En annen viktig forskjell er at det finnes over 70.000 ulike emner ved norske universitet og høyskoler. Av disse 70.000 emnene hadde 93 prosent under 50 studenter. Mulighet for kryss-subsidiering gjennom en fastprisregulering er nødvendig for å sikre norske fagbøker til også små fag. Det er stort press fra utenlandske forlag som ser på det norske fagbokmarkedet som attraktivt. Selve

innlæringen til et fag skjer best på eget morsmål og nettopp derfor er det viktig at studenter på lavere grad har et godt tilbudt av norske fagbøker. Fastpris på fagbøker sikrer et mangfold og en bredde i faglitteraturen og alle studenter skal ha tilgang til bøker av høy kvalitet uansett fagområde.

Til høringsspørsmål 1

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene støtter det foreslåtte formålet. Målene er i tråd med den litteraturpolitikken som har vært drevet i mange år og en lovfesting av dagens virkemidler sikrer måloppnåelsen. Spesielt er det språkpolitiske argumentet viktig. Presset fra engelsk faglitteratur er økende.

Til høringsspørsmål 2

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene mener det er helt vesentlig at e- bøker omfattes av bokloven og støtter alternativ 1. Oslo Economics skriver i sin rapport «at de prinsipielle argumentene for fastprisordninger er like relevante for den digitale arenaen som den tradisjonelle, til tross for at kontraktsformene vil kunne være svært ulike». Det vil være like viktig med et bredt tilbud av fagbøker på norsk i en fremtid med større grad av e-lesing.

Til høringsspørsmål 3

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene mener en riktig fastprisperiode for fagbøker er utgivelsesåret og påfølgende år. Utviklingsperioden for fagbøker er lang og lave opplag gjør at fagboka trenger lenger tid i markedet for å dekke inn produksjonskostnadene. Tid fra utgivelse til reel salgsperiode avhenger også av hvor raskt tittelen kommer på en ressurs- eller pensumliste. Jo mer tid- og kostnadskrevende det er å få en utgivelse er i produksjon og salg, jo viktigere blir forutsigbarheten fastprisen gir for at utgivelsesnivået skal opprettholdes.

Til høringsspørsmål 4

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene mener det er viktig at loven inneholder en paragraf som tillater samarbeid om royaltysatser og provisjonssatser. Ordningene bidrar til å gi gode vilkår for forfattere og oversettere.

Til høringsspørsmål 5

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene mener fastprisen bør gjelde for alle. En universell ordning styrker formålet. En frivillig fastpris står svakt og kan medføre en økende praksis med frie bokpriser. Det vil virke mot lovens formål. Det er allerede stor priskonkurransen i fagbokmarkedet. En stor del av faglitteraturen er kun tilgjengelig på engelsk og vil ikke reguleres av dette lovforslaget.

Til høringsspørsmål 6

Studenter, bokhandlere og studentsamskipnadene støtter at legges opp til en versjonsprising innenfor fastprisordningen. Når det gjelder fastpris og nye utgaver av allerede utgitte bøker mener vi at det for fagbøker er gode grunner for at en nødvendig revidering bør utløse en ny fastprisperiode, men dette bør avhenge av hvor omfattende revideringen har vært. For fagbøker er ofte tekstendringen på 30 prosent. Språkvask, ombrekking, nye bilde- og illustrasjonskostnader i tillegg til trykke- og markedsføringskostnad gjør at nødvendige revideringer kan ta tid. Fastpris for store revisjoner av fagbøker bidrar til å opprettholde en studentlitteratur som er oppdatert på det nyeste innenfor forskning. Dette er viktig for å møte Universitets- og høyskolelovens paragraf 1.3 a.

Til høringsspørsmål 7

Vi viser her til vårt svar under høringsspørsmål 3.

Til høringsspørsmål 9

Skaffe- og leveringsplikten er en av de viktigste ordningene for å sikre bredt og godt utvalg av bøker. Studenter, bokhandlere, forlag og forfattere støtter en lovfesting av skaffe- og leveringsplikten

Bokhandlerforeningen, Samskipnadsrådet og Norsk Studentorganisasjon vil takke for anledningen til å avgi høringsuttalelse og ser frem til fremleggelsen av Bokloven.

Ved spørsmål, behov for mer fakta eller statistikk så er det bare å ta kontakt.

Vennlig hilsen

Anne S. Posner
Bokhandlerforeningen

Øyvind Berdal
Norsk Studentorganisasjon

Lisbeth Dyrberg
Samskipnadsrådet i Norge